



Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Corollaria præcedentis doctrinæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

ribus, qui videntes ex hac definitione futuri, se-
qui manifestam destructionem scientiæ mediæ
(ur constabit ex infra dicendis) illam negant.
Unde P. Annatus in libro quem edidit pro de-
fensione scientiæ mediæ disp. 1. cap. 2. ait aliquid
esse futurum, nihil aliud significare, quam ali-
quando contingere rem habere suam existentiam,
etiamsi quasi contingat casu, id est, nulla quoad
hoc præcesserit determinatio in Deo, sed tan-
tùm præscientiæ, & adeo firmam putat hanc do-
ctrinam, ut nihil possimus illi opponere, quan-
tùm vis nos excutiamus. Sed ut clarè pateat,
quam parùm soliditatis & probabilitatis habeat
hæc sententia.

2. Probatur primò conclusio ex D. Thoma, B
quæst. 2. de verit. art. 12. ad 7. ubi ait. *Cum dicitur
hoc est futurum, designatur ordo qui est in causis illius
rei ad productionem ejus.* Et in 1. dist. 38. quæst. 1. art.
5. dicit, *Deus videt ordinem sui ad rem, ex cuius pote-
state res erat futura:* ille autem ordo, nihil aliud
esse potest, quam determinatio divinæ volunta-
tis, ad res producendas, per quam transferuntur,
à statu meræ possibilitatis ad statum futuri-
tionis. Idem docet. 1. contra Gent. cap. 67. 1. Pe-
riherm. cap. 8. 2. 2. quæst. 171. art. 6. ad 2. Et in hac
parte quæst. 16. art. 7. ad 3. ita expressè loquitur,
ut nullus dubitationi relinquatur locus: dicit enim,
*Omne quod est, ex eo futurum fuit, antequam ef-
fet, quia in causa sua erat ut fieret: unde subiecta causa,
non esset futurum illud fieri &c.* Et tandem in hac
quæst. art. 13. sic habet. *Alio modo potest considerari
contingens, ut est in sua causa; & ita consideratur ut
futurum:* Ergo ex D. Thoma, res est, & denomina-
tur futura, à præparatione, ordinatione, seu de-
terminatione causarum ad illius productionem.

3. Probatur secundò ex D. Augustino, qui cap.
9. de corrept. & gratia, & lib. 6. de Genesi ad liti-
teram cap. 17. dicit, *Deum futura facere, nihil ali-
ud est, quam eorum causas præparare.* Et Tracta-
tu 68. in Joan. docet, quòd Deus fecit futura, ea
prædestinando.

4. Probatur tertio ratione ex dictis locis desum-
ptâ. Rem esse futuram, est aliqua denominatio D
realis, non quidem intrinseca, sed extrinseca:
denominatio enim intrinseca non potest com-
petere rei non existentis: Ergo debet ab aliqua
forma reali & extrinseca provenire: At talis for-
ma non potest esse alia, quam determinatio
causæ ad ejus productionem: Ergo rem esse futu-
ram, nihil est aliud, quam ipsam esse determi-
natam in causa, ad habendam existentiam pro
tempore sequenti. Major, & prima Consequen-
tia patent, Minor probatur. Talis forma non po-
test esse ipsa causa, præcisè ut potens ad produ-
cendum effectum: cum ut sic tantùm tribuat
denominationem possibilis, non potest etiã ef-
fe eadè causa, ut actu influens esse in effectum;
sic enim dat denominationem existentis: Ergo
solum potest esse eadè causa, ut determinata ad
dandam illi existentiam in duratione sequenti.

Respondet Suarez prolog. 2. de gratia cap. 7.
rem non esse, nec denominari futuram à deter-
minatione causæ, sed ex habitudine ad existen-
tiam pro determinato tempore habendam.

Sed hæc responsio magis confirmat, quam in-
firmet vim argumenti propositi: Cum enim ha-
bitudo ad existentiam pro determinato tempore
habendam, nulli rei creatæ conveniat essentialiter,
& ab intrinseco, debet ei competere ab ex-
trinseco, & ex aliqua causa efficiente: unde cum
non possit ei competere à tali causa, præcisè ut

potente, & indifferente ad dandum illi esse: ei
convenire debet ab eadem causa, ut præpara-
ta, & disposita, ac determinata ad ejus produ-
ctionem.

Probatur ultimò conclusio, & magis confir-
matur, & explicatur ratio præcedens, Res futu-
ra constitui debet in ratione futuræ, per illud,
per quod distinguitur à merè possibili, & exi-
stenti: Sed ab utraque distinguitur, per hoc
quòd sit determinata in causa ad habendam ali-
quando existentiam: Ergo per talem determi-
nationem constituitur in ratione futuræ. Major
est evidens, ut enim dicunt Philosophi, idem est
constitutivum rei, ac distinctivum illius à quali-
betalia. Minor verò declaratur, & probatur.
Res merè possibilis continetur in causa indeter-
minata, & indifferente ad dandum illi esse. Res
existens, est totaliter extra suas causas; cum exi-
stentia idem sit, ac silentia rei extra causas:
Atqui sola determinatio in causa, facit differre
rem futuram, à e quæ est omninò extra causas,
& à re quæ est in causa omninò indifferente, &
indeterminata: Ergo determinatio in causa, di-
stinguit rem futuram, ab existente, & merè pos-
sibili. Major constat, Minor etiam non est mi-
nùs evidens. Res enim futura, nondum est extra
suas causas, aliàs esset præsens, & existens; nec
etiam est intra causam omninò indifferente,
& indeterminatam, ad dandam illi existentiam;
alioquin esset merè possibilis, nec magis esset fu-
tura, quam non futura; & cum contineatur in-
tra causas, & per hoc differat à re existente,
quæ est omninò extra causas; ut differat à me-
rè possibili, debet esse intra causam cum deter-
minatione; & sic res futura, erit illa quæ est
determinata in sua causa, ad habendam existen-
tiam pro duratione sequenti.

§. II.

Corollaria præcedentis doctrina.

EX dictis colliges primò, quòd cum sit du-
plex determinatio causarum, una infallibilis,
& immutabilis, qualis est determinatio causæ
primæ: altera fallibilis, & mutabilis, qualis est
determinatio causæ secundæ contingentis, vel
liberæ, duplex etiam distingui solet futuritio: u-
na certa & infallibilis, per ordinem ad causam
primam; & altera fallibilis, & impediibilis, per
ordinem ad causas inferiores contingentes, vel
liberas. Quod est futurum primo modo, est sim-
pliciter, & absolutè futurum, & de eo potest di-
ci simpliciter, quòd erit; quòd verò tantùm
secundo modo est futurum, est solum futurum
secundùm quid, nec de eo simpliciter potest di-
ci, quòd erit; sed cum addito tantùm, ex vi scilicet
inclinacionis, & determinationis causæ.
Unde D. Thomas quæst. 12. de verit. art. 10. ad
12. *Causæ superiores quæ sunt rerum rationis in
divina præscientia, nunquam desiciunt ab imple-
tione suorum effectuum, sicut desiciunt causæ infe-
riores; & ideo in causis superioribus cognoscuntur
rerum eventus absolute, sed in inferioribus,
non nisi sub conditione.* Ubi per rationes rerum,
intelligit ideas ut determinatas per decretum
divinum: sicut ipse docet quæst. 3. de verit.
art. 6. in corp. ubi ait, *Idea rerum quæ sunt,
fuerunt, vel erunt, determinantur ex proposito
divine voluntatis.* Sentit ergo S. Doctor, res crea-
tas ex ordine tantùm ad divinum decretum,
accipere infallibilitatem eventus: non verò

ex ordine ad causas inferiores, præsertim ad A
contingentes, & liberas. Et in hac parte quæst.
19. art. 7. ad 2. hæc scribit: Deus aliquando pronun-
tiat aliquid futurum, secundum quod continetur in or-
dine causarum inferiorum, puta secundum dispositio-
nem nature, vel meritum, quod tamen non fit: quia
aliter est in causa superiori divina. Sicut cum Isaias
prædixit Ezechie, Dispose domui tue, quia morieris,
& non vires, ut habetur Isaias 48. neque tamen ita e-
renit, quia ab æterno aliter fuit in scientia, & volun-
tate divina, quæ immutabilis est. Et 2. 2. quæst. 184.
art. 1. distinguit duplicem prophetiam, unam
comminationis, quæ non semper impletur, si-
cut quando dictum fuit Jonæ 3. Adhuc quadra-
ginta dies, & Ninive subvertetur: alteram prædesti-
nationis, quæ semper, & infallibiliter impletur:
qualis erat illa, Ecce Virgo concipiet, & pariet,
&c.

8. Colliges secundò, Ex ordine ad causas secun-
das necessariò operantes, dici aliquid futurum
simpliciter, id est absolute. Ex ordine ad causas
secundas contingentes, ad unum extremum propen-
sas, dici futurum cum addito. Ex ordine verò
ad causas secundas contingentes, ad utrumque
se habentes, nullatenus dici futurum.

9. Probatur: Illud est futurum, quod est in causa
determinatum ut fiat: At quod habet esse in causa
necessaria, immutabiliter operante, est deter-
minatum simpliciter, in causa autem contingenti,
ad unam partem magis propensa, tantum habet
determinationem secundum quid; & in
causa contingenti omnino indifferenti, nullam
habet determinationem: Ergo ex prima dicitur
futurum simpliciter, ex secunda, secundum quid
tantum, ex tertia autem nullo modo.

10. Confirmatur: Id est futurum, de quo potest
aliqua certitudine cognosci, quod erit: sed quod
habet esse in causa necessaria, & immutabiliter
operante, potest cognosci quod erit, certitudine
tali simpliciter, nempe scientifica: quod autem
habet esse in causa contingenti, magis ad unam
partem propensa, quam ad aliam; solum potest
cognosci quod erit, certitudine cõjecturali, quæ
est certitudo tantum secundum quid: quod de-
mum continetur in causa contingenti, indiffe-
renti ad utrumlibet, nullam certitudine potest
cognosci quod erit: Ergo primum est futurum
simpliciter, secundum solum secundum quid,
tertium nullo modo, sed tantum possibile. Ita
expressè docet S. Doctor in 1. dist. 38. quæst. 1.
art. 5. circa medium corporis, ubi ait: Sciendum
igitur est, quod antequam res sit, non habet esse nisi in
sua causa: sed causa quædam sunt ex quibus necessariò
sequitur effectus, quæ impediri non possunt; & in illis
habet causatum, esse certum & determinatum, ideo-
que potest fieri demonstrative, sicut est ortus Solis, Be-
clipsus, & huiusmodi: Quædam autem sunt cause, ex
quibus sequuntur effectus ut in majori parte, sed ta-
men deficiunt in minori parte: unde in istis effectus non
habent certitudinem absolutam, sed quandam, in-
quantum sunt magis determinate causa ad unum,
quam ad aliud; & ideo per istas causas potest acci-
pi scientia conjecturalis de futuris. Et paucis inter-
positis addit. Sed quædam causa sunt, quæ se
habent ad utrumque, & in istis effectus de fu-
turo nullam habent certitudinem, aut determinatio-
nem; & ideo contingencia ad utrumlibet in causis suis
nullo modo cognosci possunt. Idem docet 1. Pe-
riherm. lect. 13. & de verit. quæst. 2. art.
12.

Dices: Quando Sanctus Thomas in his locis
Tem. I.

ponit hoc discrimen inter causas naturales, &
contingentes, quòd in primis effectus habent
certam & determinatam futuritionem, non au-
tem in secundis: vel in causis naturalibus, & ne-
cessariò operantibus, involvit decretum divi-
num prædeterminans, & applicans causas secun-
das ad operandum, vel illud excludit: Si primò,
nulla erit differentia, quam statuit inter causas
naturales, & contingentes: cum in istis, prout
subduntur decreto efficaci, & prædeterminan-
ti, effectus contingentes non minùs infallibili-
ter sint determinati, quam effectus naturales in
causis necessariis. Si verò secundum dicatur, nõ
erit verum dicere, quod effectus naturales in-
fallibiliter eventent; cum secluto decreto præ-
determinante, & applicante causas secundas ad
operandum, nulla causa, etiam naturales, & ne-
cessariæ operentur.

Respondeo, D. Thomam in his locis, neque 12.
includere, neque excludere tale decretum; sed
ab illo abstrahere, non abstractione negativâ, sed
merè præcisivâ: id est ad illud non attendere, nec
tamen illud negare; sed intendere solum, quòd
quia effectus naturales, & necessarii, sunt deter-
minati in suis causis, in illis habent certam, &
infallibilem futuritionem; non tamen effectus
contingentes in causis contingentibus, quæ sunt
indifferentes ad utrumlibet. Nec obstat, quòd
Deo suspensente concursum, effectus etiam na-
turales, non ponerentur extra causas: nam cum
talis suspensio foret miraculosa, etiam miracu-
losum esset, quòd talis effectus extra causas non
poneretur: ex quo non fit falsa propositio, quæ
dicitur, quòd ille absolute erit.

§. III.

Solvitur obiectio Suarez.

Obicit Suarez loco supra citato contra no-
stram conclusionem, & definitionem futuri
in ea traditam. Si futurum esset illud quod est
determinatum in causa, posset aliquid fieri in
tempore, quod antecederet non esset futurum.
Item posset aliquid esse futurum, quod nunquã
esset præsens: Sed utrumque videtur absurdum.
Ergo futurum non rectè definitur id quod in
causa, ad habendam aliquando existentiam, de-
terminatum est. Probatur sequela Majoris, quã-
tùm ad primam partem, nam posset aliquid in
tempore fieri, ad quod non præcederet in causa
determinatio, & inclinatio ad unam partem ma-
gis quam ad aliam, sed omnimoda indifferentia.
Ergo si futuritio consistat in determinatione
causæ, poterit aliquid fieri, & esse præsens in tẽ-
pore, quod antecederet non fuit futurum. Pro-
batur etiam quantum ad secundam: Potest enim
contingere causam secundam, esse ad aliquem
effectum determinatam, & inclinatam, qui ta-
men in re non ponetur, sed ejus oppositum, quia
impedietur ab alia causa superiori & potentiori.
Ergo si futuritio non sit aliud, quam determinatio
in causâ, poterit aliquid esse futurum, quod
nunquam erit præsens & existens.

Respondeo negando sequela Majoris, quã-
tùm ad primam partem: cum enim nihil in tem-
pore fiat, quòd non fuerit ab æterno à Deo de-
terminatum, nihil potest esse præsens in tempo-
re, quod non fuerit futurum ab æterno, saltem
respectu causæ primæ: licet respectu causarum
secundarum possit interdum contingere, quòd
ali-